

УДК 339.13

Б. Оксентюк

(Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя)

ПОНЯТТЯ ТЕХНІЧНОЇ ЕСТЕТИКИ ТА ЕРГОНОМІКИ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ ПРИ РОЗРОБЦІ НОВОГО ТОВАРУ

У сучасному світі естетичний рівень, ергономічні та функціональні властивості товарів стають усе вагомішими чинниками їхньої конкурентоспроможності. Зростання вимог споживачів до гармонічного сполучення властивостей і зовнішнього вигляду виробів актуалізує вивчення проблемних аспектів, осмислення понятійно-категоріального апарату, який, проте, ще не визначено остаточно. Нині, коли технологія, вартість виробництва й обслуговування продукції в розвинутих країнах приблизно однакові, ефективному позиціонуванню виробів сприяє використання в процесі створення нового товару новітніх досягнень технічної естетики та ергономіки, які досліджують особливості взаємодії системи «людина – техніка – середовище» з метою гармонічного розвитку цих компонентів.

Технічна естетика вивчає соціально-культурні, технічні та естетичні проблеми формування гармонічного предметного середовища, що створюється різними товарами, для забезпечення найліпших умов праці, побуту та відпочинку людей. Вона опрацьовує теоретичні засади художнього конструювання (дизайну), визначаючи раціональні форми виробу і його складових, найсприятливішу кольорову гаму та забезпечуючи виконання інших естетичних вимог. Створюючи складний товар, дизайнери розробляють спеціальні макети або моделі, за допомогою яких визначають раціональні форми виробу та його складових, підбирають необхідний колір, забезпечують інші естетичні вимоги відповідно до запитів споживачів. Тобто дизайн формує товар як споживчу цінність і робить його корисним, зручним, красивим.

Зовнішнім вираженням художнього конструювання є естетичність виробу. З нею пов'язують сукупність властивостей товару, що створюють його художню виразність, раціональність форми, цілісність композиції, досконалість виробничого виконання. Саме ці властивості свідчать про виразність, гармонійність, оригінальність товару, відповідність його середовищу, стилю та моді. Художня виразність охоплює саме ті властивості, які дають змогу споживачеві відрізнити його від багатьох аналогічних.

Ергономіка вивчає питання оптимізації знарядь праці, побутових товарів, умов праці тощо, органічно поєднуючи в процесі створення нової продукції технічні й антропологічні складові інновацій. Ергономічність – це сукупність властивостей, які характеризують пристосованість конструкції товару до взаємодії зі споживачем (користувачем) з урахуванням фізико-біологічних особливостей людини. До головних умов раціонального ергономічного конструювання належить обов'язковий облік специфічних компонентів системи “людина – техніка – середовище”, що виявляються в процесі функціонування виробу.

Обов'язковими ергономічними вимогами до сучасної техніки є: достатність робочого простору; раціональність розміщення та чіткість потрібних показників; зручність нагляду за сигнальними пристроями; нормальний рівень природного та штучного освітлення, вологості, токсичності, шуму, вібрації.

Таким чином, технічне конструювання створює матеріальну основу предмета, а дизайн формує цей предмет як споживчу цінність – тобто робить товар привабливим для покупця. Зрозуміло, що цього можна досягнути лише за умови спільної праці конструкторів, дизайнерів та маркетологів.